

2016 preek zondag 13 november: 'Een God van levenden'
 Exodus 3: 1 tm 6
 Lucas 20: 27-40

Afbeelding: Mozes trekt zijn sandalen uit, ikoon uit het Sinaiklooster, Egypte.

Gemeente van Christus,
 we naderen het einde van het kerkelijk jaar, we leven in de weken, de zondagen van de voleinding zoals ze genoemd worden. En in deze zondagen gaat het over leven en dood, over opstanding en de andere wereld hierna. Vanmorgen hoorden we in deze tijd van de voleinding, twee schriftlezingen waar het verband niet ogenblikkelijk helder is. Laten we beginnen met dat oerverhaal van Mozes en de brandende braamstruik.

Mozes bevond zich in de woestijn, in een crisis, in een periode van volkomen desoriëntatie. De grote prins uit Egypte was een vreemdeling geworden in een vreemd land. Hij was op de vlucht geslagen voor de Farao, nadat hij een Egyptenaar had gedood. Een verscheurd man, deze Mozes, geboren als Israëliet, opgevoed als een Egyptische prins nadat de dochter van de Farao hem uit het water van de Nijl had gevist. Maar van zijn vroegere leven is niets meer over, een prins is hij allang niet meer, hij hoedt nu een handjevol schapen in een zinderende woestijn. Wie is hij, wat is de zin van zijn leven, wat moet hij doen? Hij is verdwaald in het bestaan, in de leegte van de tijd, die zich als een dorre eindeloze vlakte voor zich uitstrekt.

Dan in de eenzaamheid en de stilte van de woestijn, (nergens ter wereld is het zo verlaten en nergens is de stilte zo tastbaar haast als daar) verschijnt hem voor het eerst de hem tot dan onbekende God van zijn volk. Had hij ooit van die God gehoord aan het hof van de farao? Wat wist hij van zijn afkomst, zijn wortels, het volk waarin hij geboren was? Deze hem onbekende God verschijnt hem in het vuur, in een stem, in een visioen. Een braamstruik staat in lichterlaaie zonder dat hij verteert.

Een geheimzinnig beeld.

Is het een beeld van Mozes zelf? Hij is zelf onaanzienlijk als een doornstruik, hij is als dor hout dat in bezit genomen wordt door Gods verschijning. Is het het beeld van de uitzuivering en de loutering die Mozes heeft ondergaan?

Het is een geheim wat hier verteld wordt, een geheim waar we omheen cirkelen, in woorden en beelden. We betreden heilige grond. Hier is de ervaring van de Onuitsprekelijke, die hem roept bij zijn naam zich laat kennen. De Ene, wiens naam is: Ik ben.

Ik ben. 'Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob.'

Wat moet Mozes gedacht hebben? Wat wist hij van zijn vader, zijn biologische vader? Hij had hem nooit gekend, zijn onbekende verwekker, en hij had nog nooit van Abraham, of Isaak en Jakob gehoord. Met dit ene zinnetje krijgt hij een God, een vader, en voorvaderen erbij. Hij krijgt wortels, een afkomst, een traditie, een geloof en een bestemming, Hijervaart dat hij deel is van de generaties van zijn volk.

Ik ben, Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob.

Dit zinnetje is de link die dit verhaal van de Godservaring van Mozes verbindt met het verhaal uit het evangelie van vanmorgen. We maken nu de stap naar het evangelie:

Er is een groep Sadduceeën die Jezus met een quasi serieuze vraag klem wil zetten. Sadduceeën waren geestelijken die niet in de opstanding geloofden. Ze konden zich er blijkbaar niets bij voorstellen dat een mens opstaat aan de andere kant van de dood. Alles en iedereen gaat dood en dat is het eind. Er is niets hierna, als een mens zijn laatste adem uitblaast is het afgelopen. Wie hij of zij was verdwijnt in het niets. Bijzonder toch, dat er 2000 jaar geleden mensen waren die er net zo over denken als velen nu. Ze hebben een heel postmoderne levensovertuiging die velen ook nu met hen delen: we leven maar een keer en dood is dood, over en uit.

Deze Saducceeën gingen er van uit dat Jezus, anders dan zij, wel in de opstanding geloofde en ze proberen hem met een bizarre theoretische kwestie vast te zetten. Een vrouw huwt zeven keer, maar al haar echtgenoten overlijden. De gewoonte in Israël was dat als een vrouw kinderloos achterbleef, de broer van de overleden echtgenoot kinderen bij haar moest verwekken. Zeven keer trouwt ze met een broer en zeven keer blijft ze kinderloos achter, totdat zij ook sterft. Een bizarre kwestie die in realiteit zo nooit voorkwam natuurlijk. Maar daar gaat het ook niet om. Ze willen met dit voorbeeld laten zien hoe belachelijk en onmogelijk het geloof is in de opstanding. (En tussen haakjes: het begrip opstanding heeft vele kanten en lagen, een mens kan ook opstaan in het aardse leven, maar in dit verhaal gaat het over leven na de dood.)

'Nou meester' (en je hoort hun nauwelijks verholen hooghartigheid, je ziet hun nauwelijks ingehouden lachje) 'Nou meester: wat denkt u, van wie is ze nu de echtgenoot bij de opstanding van de doden? U gelooft toch in de opstanding der doden?'

En dat hebben ze goed ingeschat. Jezus is er van overtuigd dat er zoiets is als een opstanding der doden, een bestaan na dit aardse bestaan. Hij zal als hij sterft de rover het para-

dijs aanzeggen en zijn geest in de handen van God leggen. Zeker, er is een ander geestelijk bestaan, maar daar, in de andere dimensies van God gaat het er anders aan toe dan hier op aarde.

Zijn antwoord is: Hier op aarde wordt er getrouwd maar in het bestaan hierna, in de andere werelden wordt er niet getrouwd, dat bestaan is van een andere orde. Zij die opgestaan zijn, zijn als engelen, zij zijn kinderen Gods en in die wereld is er geen dood.

De dood is hier op deze aarde, maar niet in de andere geestelijke wereld. Voor God zijn allen levend. Hij is een God van levenden, niet van doden.

De doden staan op. En Jezus brengt als argument voor zijn geloof die ene zin naar voren die Mozes toegezegd kreeg:

Ik ben de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob.

Jezus vervolgt: de waarheid van de opstanding blijkt bij dezelfde Mozes waarop jullie je beroepen en wel in het verhaal van de brandende doornstruik waar God zegt: 'Ik ben de God van Abraham, Isaak en Jakob'. Als Hij hun God is dan moeten ze op de een of andere manier leven; anders stelt die uitspraak niets voor. Dan zou God een God van doden zijn. Ik weet niet of dit argument u overtuigt, maar dit is de gedachtegang.

Wij hier op aarde ervaren de dood als een absolute breuk. Leven en dood zijn in onze ervaring tegengesteld, sluiten elkaar in. Maar wie zijn wij? Wij zijn, ondanks al ons kunnen en weten, wezens met een beperkt verstand, met heel beperkte zintuigen. Wij leven in drie dimensies, maar men vermoedt in de wetenschap dat er een veelvoud van dimensies is.

Wat is leven, wat is dood? Beiden zijn grote mysteries die ons begrip te boven gaan. Maar bij God is alles één. God zelf is Een. Leven en dood liggen in Hem, het grote mysterie van al besloten. Levenden en doden leven in Hem.

Voor God, bij God, in God is ieder mens levend, ook onze doden leven voor Hem.

Sterven is ontwaken en opstaan aan de andere kant van de dood. Onze doden zijn niet meer op aarde, maar leven bij God. En ze zijn misschien dichtbij dan we denken.

Hoe vaak ik als pastor niet gehoord heb hoe mensen hun overledenen als dichtbij ervaren. Mensen vertellen het vaak aarzelend, durven het haast niet te zeggen. 'U zult wel denken dat ik een beetje gek ben, dominee...' Maar dan vertellen ze dat ze de aanwezigheid van hun geliefde overleden partner, kind of ouder dichtbij ervaren, en hun aanwezigheid ervaren ze als troostend, steunend. Mensen vertellen dat ze innerlijk met hun dode geliefden praten en dat dat rust geeft.

En ik ben de laatste om dat te ontkennen, want hoe het precies zit, daar aan de andere kant, wie zal het zeggen, ook Jezus is daar niet precies in en laat dat open, maar noemt hen engelen, boodschappers van God en van zijn vrede die alle verstand te boven gaat.

Misschien moeten we het er meer over hebben, over deze ervaringen die we opdoen, ervaringen van onze dichtbijge overledenen. Want misschien zou ons dat helpen om ons open te stellen voor ervaringen die we niet met onze oren en ogen en handen en voeten opdoen, maar met het hart, met onze intuïtie, met onze ziel.

'Alleen met het hart kun je werkelijk zien. Het wezenlijke is voor de ogen onzichtbaar'
En misschien zou ons dat kunnen laten vertrouwen dat de dood niet een werkelijk einde is, maar een wakker worden in God.

Dit zou ons kunnen troosten, want dit verenigt ons met onze geliefden, met onze voorouders en de God van Abraham, Isaak en Jakob, die een God van levenden is.

Paulus schrijft in zijn brief aan de Romeinen woorden die vaak bij uitvaarten klinken, als de kist daalt:

'Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf. Zo lang wij leven, leven wij voor de Heer; en wanneer wij sterven, sterven wij voor de Heer. Dus of wij leven of sterven, wij zijn altijd van de Heer.'

We leven in de dagen van de voleinding. Volgende zondag vieren wij Eeuwigheidszondag. Wij gedenken onze geliefden, noemen hun namen en steken kaarsjes voor hen aan. Misschien in het vertrouwen, in het geloof dat onze God een God van levenden is.

Amen